

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Ce va fi la toamnă?

Sibiu, 11 August n.

Unele ziare, de regulă bine informate, aduc știrea, că prim-ministrul nostru Wekerle va merge în cursul săptămânii acesteia, ori pe la începutul săptămânii viitoare, la Ischl, pentru a face unele comunicări importante Maiestății Sale. E vorba de un nou plan, după care ar putea să fie rezolvată criza ungărească, a cărei rezolvare a fost amânată până la toamnă.

Astăzi se știe foarte bine, și nu se mai tănuște din nici o parte, că cu privire la rezolvarea crizei au fost prezentate Coroanei trei propuneri. Una din partea ministrului de interne, contele Andrassy, de înțeleșul, ca Coroana să facă națiunii maghiare unele concesiuni militare, și atunci elementele mai calme din dietă vor forma un partid nou parlamentar, o nouă majoritate, cu un program de muncă stabilit pe mulți ani înainte. Această nouă majoritate va face apoi și legea nouă electorală, fiecește așa cum a fost ea contemplată din partea contelui Andrassy. A doua propunere a fost a dlui Justh, președintele camerei ungare, care a cerut concesiuni pe teren economic, adică bancă independentă ungărească și teritoriu vamal independent, angajându-se în schimb să facă legea nouă electorală pe baza sufragiului universal, egal și secret, și să împace naționalitățile. În urmă e propunerea lui Kossuth, ca Maiestatea Sa să dea puterea numai partidului de sub conducerea sa, cu obligativitatea să facă noua lege electorală, iar toate celelalte chestii însemnate să rămână rezervate pe seama parlamentului ce va fi ales pe baza noii legi electorale.

Maiestatea Sa nu a putut accepta nici una din propunerile acestea. Cele două dintâi din motive

principiare, fiindcă e firm decis a nu mai face Maghiarilor nici o concesiune, nici în chestii militare, nici în chestii economice, iar a treia din motive personale, după ce nu-i convine de loc să aibă în Ungaria un guvern prezidat de dl Kossuth, ori de alt membru al partidului său. Maiestatea Sa stă pe punctul foarte corect de vedere, că coaliția e datoare încă cu rezolvarea unui punct din programul cu care a luat puterea în mână, cu facerea legii electorale, pe baza votului universal. Împlinească și deci coaliția datorita aceasta, și apoi vină cu nouă tendinșii, cu nouă propuneri.

Domnul Wekerle merge deci acum la Ischl, pentru a să facă Coroanei o nouă propunere, cu respectarea punctului de vedere al Maiestății Sale. Din cele străbătute până acum în concludere, putem combina și concludere, că planul ar fi cam următorul:

Să se unească cei din partidul constituțional și din partidul popular cu o parte mai însemnată din partidul independist, pentru a forma împreună o nouă majoritate parlamentară, în scopul de a vota necesitățile de stat: bugetul și contingentul de recruți, apoi de a face noua lege electorală și a pregăti terenul pentru noile alegeri dietale. Partidul independist s'ar împărți deci în două, o parte ar intra sub conducerea contelui Apponyi în noua majoritate, iar cealaltă parte, sub conducerea lui Kossuth, ar trece în opoziție, firește, cu obligativitatea de a nu face mari greutăți noului guvern, care va fi iarăși guvern de tranșie. Contele Apponyi e câștigat pentru partidul acesta, împreună cu oamenii săi, și e câștigat și Kossuth, care în vederea noilor constelațiuni ce vor urma la toamnă și-a dat învoirea, ca aderenții băncii independente ungare să înceapă o agitație în țara întreagă în favorul băncii independente. Va se zică, ministrul Kossuth se consideră pe sine

de pe acum de șeful viitoarei opoziții din dieta ungărească.

Dar cine va compune și va prezida noul guvern, eșit din noua majoritate parlamentară? Chestia aceasta încă pare a fi pe deplin limpezită în cercurile înalte politice ale țării noastre. Domnul Wekerle nu, pentru că e disgustat de multe greutăți cu cari a avut să lupte în anii trecuți, greutăți pe cari i le-au făcut unii din colegii săi din consiliul ministerial, contele Andrassy iarăși nu, pentru că e angajat în așa numitele chestii militare, și mai ales nu, pentru că delat locul prealalt se doresc unele modificări esențiale în proiectul său de lege despre reformele electorale, modificări pe cari nobilul conte nu le poate accepta, fiindcă prin ele vede amenințată eghegemonia maghiară. E scoasă deci pe plan persoana cu trecere și cu vază în cercurile politice maghiare a domnului Széll Kálmán, fost ministru-preșident, apoi a contelui Zichy János, despre care se știe că întrunește în măsură mare simpatiiile moștenitorului de tron Francisc Ferdinand, și în urmă a contelui Apponyi, care chiar să nu a jungă ministru-preșident, va face totuși parte și din noul guvern, care se va forma la toamnă.

Așa ne prezintă icoana viitorului apropiat cei inițiați în tainele politice maghiare. Vom vedea în curând, dacă icoana e fidelă ori nu. Fapt netăgăduit rămâne însă, că se lucrează cu multă râvnă la un plan de descurcare a situației neplăcute în care au ajuns de nou Maghiarii față de Coroană, și că pentru comunicarea cu Maiestatea Sa a acestui plan, fie și numai în conture generale, va merge domnul Wekerle în curând la Ischl. Numai de n'ar fi planul iarăși de așa, ca noi, Nemaghiarii, să plătim prețul noii înțelegeri între Maghiari și Coroană!

Alesandru Mocsonyi despre dreptul electoral.

(Urmare).

Numai acolo, unde fiecare cetățean e îndreptățit a exercita drepturi politice, numai acolo unde toate interesele și nișurile sunt egal îndreptățite, unde orice tendință are intrare liberă în parlament, unde fiecare aspirațiune, care și poate arăta valoarea, prin propria sa forță, conform ponderozității sale și în proporțiune cu aceasta e reprezentată în parlament, numai acolo se poate zice, că parlamentul e adevărata expresiune a societății, numai acolo parlamentul va fi, ca să mă exprim așa, — înșasi societatea, în stare condensată. Inșă, onorată cameră, nime nu va putea nega că toate acestea numai prin sufragiul universal se pot realiza, de oarece orice cens din principiu le esclude (Să auzim). Numai un astfel de parlament onorată cameră, va putea da garanță în privința aceea, că orice dispozițiune legală să aibă tipul stării în care se află societatea în diferite perioade ale timpului, ceea ce ori și cum, oricând e cea mai principală recerință, pentru dispozițiunea legală să aibă efect bun. Nu vreau să cad în repetițiuni, de oarece înaintea de mine mai mulți domni condeputați, ear astăzi chiar onorabilul meu coleg dl Mocșary, prea cu temei au demonstrat, că toate acele temeri, pe cari contrarii sufragiului universal le leagă de aceasta, nu au nici un temein. Eu cel puțin nu le împărtășesc, și numai la acelea ce am auzit că s'au spus din partea cealaltă a sufragiului universal cu privire la Franța, fie-mi permis a observa pe scurt atâtea, că precum toate pe lume, așa și votul univesal se poate falsifica. Știm, onorată cameră, că în Franța, pe timpul restaurațiunii, când censul era atât de urcat, ca nici când altădată, alegerile în cea mai mare măsură s'au falsificat. Inșă din aceasta a trage vre-o consecință contra oricărui sistem de alegere, eu cred că n'ar fi cu cale, precum n'ar fi cu cale, când cineva, mănecând din acel motiv că imperalismul mincește, începând dela responsabilitatea ministerială, până jos la dreptul de interpelare și de inițiativa, așa zicând în întreaga esență a sa, a falsificat forma parlamentară, pentru că aceea duce la cesarism, îl spriginește pe acesta. (Aprobări în stânga). Am uitat una, ce poate că cu tot dreptul aș putea să aduc ca replică la afirmarea că dacă sufragiul universal chiar s'ar pune în vigoare, nici atunci n'ar înceta dominațiunea interesului, căci orice sistem de a-

FOIȘOARĂ.

Activitatea literară a Metropolitului Andreiu b. de Șaguna.

(Urmare.)

de Gh. Tulbure.

Și mulțumită acestor indemnuri și neconținute îndrumări ale sale, se tipărește un număr însemnat de manuale didactice, toate compuse de profesori, preoți și dascăli mai cu carte din apropierea lui Șaguna.

Operile acestea alcătuiesc a treia fază a străduințelor sale literare, și fiind ele în mare parte compuse după îndrumările sale și chiar revidate și îndreptate de dânsul, ținem să le amintim și pe acestea aici, unde vorbim despre Partea sa pe teren școlar.

Partea cea mai însemnată a acestor lucrări, în număr de 21, se găsesc înșirate de însuși Șaguna, după titlul și autorul lor, în prefața compendiului de drept canonic, la pagina XV—XVI, sub titlul: „Cele compuse și traduse prin alții la indemnul meu”, și astfel nu e necesar să le reproducem și la locul acesta.

Ele vor rămânea însă pentru toate timpurile, ca începutul literaturii noastre didactice și ca un monument etern despre felul cum știă Șaguna să reverse și asupra altora o parte din marele său spirit creator.

IV. Serieri ocazionale.

Sub titlul acesta vom face amintire de acele din serierile lui Șaguna, cari au văzut lumina din oarecari necesități neprevăzute, cari s'au compus din indemnul unor cestiuni dela ordinele zilei.

Șaguna eră și un bun scriitor de ocazie.

O cestiune importantă, care se ridica la suprafață în preocupările zilei, care interesa obștea și trebuia să fie lămurită, Șaguna o învrednicia totdeauna de cuvenita atențiune, și știă să-și spună cuvântul asupra ei.

„Telegraful Român”, organul creat de el însuși pentru reprezentarea și apărarea politice sale bisericesti și școlare, în timpul păstoririi sale cuprinde un mare număr de articoli, cei mai mulți anonimi sau semnați cu un simplu A în cari Șaguna luă cuvântul în cestiunile dela ordinea zilei. Afară de acești articoli dintre scrierile de ocazie ale lui Șaguna, amintim aici:

Actele sinoadelor

bisericesti din 1850, 1860 și 1864, care tot la stăruința și supt supravegherea lui Șaguna s'au alcătuit și s'au dat la tipar pentru posteritate.

În cursul stăruințelor sale de a încorpora la mitropolia română stăruințele grecești a vechilor coloniști macedo-români și greci din Brașov, Șaguna scrie o broșură în cauza acestei biserici, care s'a tipărit și în traducere ungurească, spre a ajunge la cunoștința cercurilor guvernamentale din Budapesta.

La anul 1858 a scris o broșură intitulată:

Datorințele supușilor către Monarhul lor,

din care reiese iarăși devotamentul lui Șaguna față de casa domnitoare și tendința de a infiltra și în popor credința și alipirea statornică față de împărat, singurul factor, dela care se putea aștepta o îmbunătățire a sortii sale.

Actele sinoadelor

bisericii române ortodoxe din Ardeal, ținute la anii 1850, 1860 și 1864 s'au tipărit în broșură separată, de sigur tot la indemnul și sub supravegherea lui Șaguna, care mai bine știă să-și dea samă de importanța epocală a acestor sinoade.

Între scrierile de ocazie putem înșiră și cunoscutul său

Memorial,

o prețioasă colecție de note biografice și documente însemnate, alcătuită de însuși mâna sa, către sfârșitul vieții, și rămasă în îngrijirea ucenicului său Nicolae Popea, răposat ca episcop al Caransebeșului, care l-a tipărit la anul 1879.

Tot spre apusul vieții sale Șaguna a început a scrie un studiu istoric asupra diplomelor nobilitare ale familiilor române boieresti. Moartea, care ni l-a răpit prea de vreme, nu i-a dat însă răgaz să-l termine, și astfel a rămas să-l continue și să-l tipărească, completându-l, dl Ioan Cav. de Pușcariu, care a și publicat material prețios și bogat din domeniul acesta.

E de însemnat, că Șaguna aprețind valoarea isto-

legere va fi, o clasă oarecare trebuie să aibă dominațiunea naturală în mâinile sale, o partidă, oricum, va avea majoritatea, și așa dominațiunea interesului totuși va exista. În această privință fie-mi permis să demarchez acea diferență esențială care există între dominațiunea elasei, când aceea e măestră, și când e naturală.

Nu există interes, care în viață s'ar putea afirma întreg. Interesele totdeauna prin tranșacțiuni se aduc la valoare, și așa elocul natural, cala aceste tranșacțiuni numai aceluia interes se va lua în considerațiune, care va avea o însemnătate oarecare. Până când deci dominațiunea măestră e a clasei, toate acele interese, pe cari cu măestră le-a exclus din cadrul constituțiunii, nici nu le ia în considerație, — dominațiunea naturală a interesului va fi constrânsă a-și face socotelile cu toate acele interese, cari din propria lor putere se știu ridica la o însemnătate oarecare. Între aceste două cazuri însă există o diferență foarte mare.

Eu, onorată cameră, din toate acestea considerațiuni doresc, ca să se pună în viitoare votul universal, care e legat numai de condițiuni de morală, de etate și de împământenire.

Asupra chestiunilor despre votarea secretă, sau publică, nu vreau să mă estind mai pe larg. Fie-mi permis numai pe scurt a observa, că toți aceia, cari doresc, ca alegătorii, în exercițiul dreptului de alegere, pe cât permite puțină ome-nească, să se asigure în contra oricărei influențe necompetente, au trebuit să primească dreptul de votare secretă, iar de altă parte, toți aceia, cari sunt amicii presiunii și ai corupției, firește că vor da preferință votării publice. (Aprobări în stânga).

Domnul condeputat Bujánovits, în calificațiunea intelectuală află un mic mijloc, care după părerea sa, corespunde mai bine ideii de stat și de liberalism, ori dezvoltării libere, — căoi nu știu cum s'a exprimat. Eu din partea mea nici censul nu l-ași putea primi, nu numai pentru aceea, că pe când deoparte nu dă nici o garanță în privința capacității politice, tot atunci de altă parte s'ar comite cea mai mare nedreptate, dacă s'ar introduce în patria noastră, unde instrucțiunea publică a rămas stăt de îndărăt, încât mai bine de șase milioane dintre locuitori nu știu să scrie și să citească, — ci pentru că cred, că aceasta n'ar fi altceva, decât o armă nouă în mâna uneltirei de partidă, și prin urmare, în loc de scopul propus, am a-junge chiar la contrariul aceluia.

Mă rog de iertare, că am obosit atențiunea onoratei camere atât de îndelungat. (S'auzim!) Numai câteva observațiuni fugitive vreau să fac încă cu privire la defectele actualelor legi electorale. Nu vreau să repetesc cele desfășurate de alții înaintea mea. Știm bine, că un defect esențial al legilor existente de alegere să află în împărțirea neproporțională a cercurilor electorale, și aceasta există în Ungaria, ca și în Ardeal. Nu vreau să citez acum exemple multe, ci fie-mi permis să amintesc numai vre-o câteva din Transilvania, unde divergențele dintre singurati-cele cercuri variază între 1247 și 107,000 suflete. Onoratul condeputat, dl Kemény Gábor, la pretensiunea opoziției, ca să se delature nedreptatea prea bătătoare la ochi, după care unele comune mici și fără vre-o însemnătate, au drepturi excepționale, cum sunt orașele taxale din Transilvania, cu privilegiul de a alege deputat propriu, a răspuns, că această delatu-

rare nu e cu puțință, fiindcă orașele nu se pot majoriza prin locuitorii comitatelor și că această pretensiune ar fi o preten-siune chinezască, barbară.

Se poate, că dl condeputat s'a simțit doar obligat, să facă o asemenea de-clarațiune; însă aceasta mă îndreptățește a presupune, că dsa consideră chestiunile de reformă ale patriei noastre din punctul de vedere chinezesc, și atunci trebuie să mărturisesc, că noi cu greu ne vom putea înțelege.

În Transilvania, vreau ca numai în câteva linii mai remarcabile se marchez legea electorală de acolo, — 18 orașe cu 107.862 locuitori, trimit 23 deputați, cele 11 scaune săsești, cu 380.422 locuitori 22 deputați, 5 scaune săcuști cu 412.828 locuitori, 10 deputați, 8 comitate și două districte cu 1,250.439 locuitori 20 deputați. Sau, pe un deputat peste tot în cele 18 orașe cad câte 4694 suflete, în scaunele săsești câte 16.492 suflete, în scaunele săcuști câte 41.242 locuitori și în comitate câte 61.521 de locuitori.

Dacă nu încapă nici o îndoielă în privința aceea, că împărțirile neproporționate, cari se pot observa în cercurile de alegere din Ungaria, în mare măsură împiedecă posibilitatea, ca parlamentul să fie adevărată expresiune a voinței poporului, atunci cred, că luând în considerațiune neproporțiunile colosale, și prea bătătoare la ochi, cari se pot vedea în cercurile electorale din Transilvania, fără nici o sfială putem zice, ca ele din principiu esclud chiar și ideea unei adevărate sisteme reprezentative. Și de ce guvernul nu voeste să schimbe aceasta? Așa cred, că nu este de lipsă să mai combat și eu neîntemeiatul motiv ce se aduce, căoi l-au combătut înaintea mea alții, poate că mai bine decum eu ași fi în stare. Întreb numai simplu pe dl ministru de interne, și l rog să-mi spună: Oare toate acele date, cari sunt de lipsă la împărțirea cercurilor electorale, nu se află în noua descrițiune poporală? Și de ce nu? Poate că de aceea, fiindcă, precum însuși dl ministru de interne a arătat în vorbirea sa de mai deunăzi, împărțirea cercurilor electorale nu vrea să o facă după numărul sufletelor, ci după proporțiunea alegătorilor?

Onorată casă! Trebuie să mărturisesc, că am trecut prin mâinile mele vre-o câteva sisteme de alegere, dar așa ceva nici când n'am auzit, și fără șovăire pot să spun, că un astfel de sistem electoral, care nu după numărul sufletelor, ci după proporțiunea alegătorilor dispune să fie împărțite cercurile electorale, nu s'a pomenit oare cândva. Dar însuși dl ministru de interne a adus cel mai tare motiv contra acestui lucru, când a spus, că cercurile de alegere voeste să le împartă astfel, ca să poată conta la durabilitate. Aci eu ași pune întrebarea, că oare prin numărul sufletelor, sau prin al alegătorilor se va putea realiza o împărțire mai durabilă? Firește, că dacă voim ceva durabil, atunci aceea prin numărul sufletelor, iar nu prin proporțiunea numărului alegătorilor se va putea efectui. Dacă însă nu stă motivul acela, că au lipsit datele ceeace de repetiteori și prin mai mulți s'a demonstrat, atunci să mă erte dl ministru de interne, dar eu în aceasta nu văd altceva, decât că dsa nu are capacitatea recerută la executarea opului grandios al reformei. (Ministrul de interne Tóth Vilmos: Voi merge la dnul deputat să iau lecții!)

Al doilea defect esențial al legii electorale nu se cuprinde în diferitele censuri, ci în acele diferențe colosale, cari pe baza uneia și aceleiași calificațiuni se pot observa în diferitele părți ale țării. În Ungaria cu privire la $\frac{1}{4}$ sesiune, știm că cantitatea pământului variază între $7\frac{1}{2}$ și 15 jugăre. Dacă luăm de bază venitul curat, vom afla, că pe temeiul estimării comisarilor prețuitori din anul 1850, venitul curat variază între 12 fl. și între 61 fl. Iar dacă vom lua de temeiul calculul diametral, cuprins într'un conspect al ministrului de finanțe pentru dările directe, variațiunea este între 13 fl. 50 și între 53 fl. În Transilvania, dreptul de alegere, în cea mai mare parte a țării, este condiționat de un venit curat de 84 fl., de oarece censul e 8 fl. 40 cr. ceeace corespunde la 10% ale venitului curat. Până ce deci în Torontal de 4 și de 5 ori mai mare venit e de lipsă pentru calificațiunea de a fi alegător, decât de es. în comitatul Abauj, pe atunci în Transilvania e de lipsă un venit curat de șapte ori mai mare, decât în părțile cele mai avute. Pe când în Ungaria minimul de pământ e 7 și jum. jugăre, cari sunt de lipsă pentru exercicierea dreptului electoral, pe atunci în Transilvania, dacă vom lua de bază calculațiunea frumoasă a dlui ministru de interne, sunt de lipsă chiar 72 jugăre.

(Va urma).

Cronică pedagogică.

Rostul cântării vocale în școala poporală

de
G. Fl. Preșmereanu.
(Urmare).

Pentru promovarea culturii muzicale a elevilor, care e menită să pună stăvilă pornirilor rele, datoare e școala a se îngrijii, așezându-i un fundament solid, întrucât aceasta n'a avut loc deja în familie.

Aceasta va căuta să cultive cu temeiul cântării pe seama tuturor elevilor. Totuși mai mult va stăruia asupra culturii muzicale a celor, dela cari dotați cu un grad de pricepere mai mare, se poate aștepta ca muza cântării să le fie conducătoare și mijlocul de asigurare al existenței în întreaga lor viață. Dar chiar și abstractizându-se dela aceasta, ea totuși și-ar găsi justificarea predării ei în faptul, că și pe seama celor mai puțin dotați, ea procură foloase neprețuite, prin comoră de sentimente, pe cari știe să le trezească, și prin care aceia află balzam alinător dururilor. Asupra unei cultivări cât se poate de îngrijite a cântării, nu se poate destul insista și din motivul, că probe sigure și absolut neînșelătoare, prin cari s'ar putea recunoaște sigur talentul, nu avem, și astfel nu ne-am putea transpune în poziția de a ști hotărâ asupra celor chemați a îmbrățișa cariera muzicală.

Precum apoi, prin învățământul ce se predă în școală în vederea improprietății unei culturi generale, elevul de aici unul din obiectele de învățământ obligate nu se poate dispensa, astfel nici de cântarea vocală n'ar trebui dispensat nici un elev. Având chiar probe îndestulătoare despre neapținuturile muzicale ale unui elev, cari probe însă de multeori sunt înșelătoare, sau puțin hotărâtoare pentru talentul aceluia, totuși de o dispensare absolută nu poate fi vorba, întrucât cântarea își revărsă farmecul și asupra acestuia, și care

farmec poate chiar de el este gustat în măsură mai mare. Se înțelege de sine, că în cazul acesta astfel de elevi nu vor putea lua parte activă, fiind vorba de executarea cântărilor, mărginindu-ne numai la instruirea lor teoretică și estetică muzicală. Pentru a ști însă învățătorul face această selecțiune în contingentul de cântăreți, recrutați dintre elevii săi, trebuie să cunoască acele condiții, ce trebuie să le întrunească elevii, cari au să ia parte fie în corul școlii, fie în cel bisericesc. Va trebui să fie în clar cu faptul, că auzul muzical nu e o probă îndestulătoare pentru că un elev să fie considerat ca apt în privința muzicală, ci că o condiție principală este, ca acela să aibă în măsură recerută dezvoltat simțul ritmic și de tact.

Cumă un auz bun muzical nu formează condiția de căpetenie pentru recrutarea unui elev în corul școlar, ne putem convinge din faptul, că compoziți eselenți n'au avut auzul dezvoltat în mod absolut. De altcum cunosc cazuri, că și elevi absolut lipsiți de auz muzical prin o deprindere îndelungată au realizat succese frumoase. Orice elemente ni s'ar încredința dar să le creștem în privința muzicală, să purcedem că îngăduim la alegerea lor, căoi dispozițiile de multeori ies mai târziu la iveală, și din contră nu sunt rare cazurile, că și speranțele cele mai frumoase legate de unii elevi rămân înșelate.

Pentru o cultivare a darului cântării — după cum am amintit — în primul rând are să se îngrijească familia, începând cu cele dintâi momente ale vieții, căoi: „ferice de copilul, căruia mamă-sa înainte de a pași pragul școlii, ba chiar din leagăn i-a cântat câte un cântec fie cât de simplu, făcându-l să guste farmecul cântării“. Pentru aceea simțul muzical se dezvoltă neasămănat mai de vreme, cu mult înainte de a începe să vorbească.

Prin această școală pregătitoare pentru vorbire apoi se fac mari servicii învățătorimii noastre, căoi deprinzându-l d-ja din familie cu cântarea s'a trecut peste începutul greu, ba de multeori neducător la scop, peste care trebuie să treacă orice învățător, fiind vorba de a introduce pe elev în elementele cântării. Ce folos însă de această jertfă, dacă învățătorii nostri nu pun destul preț pe această artă nobilitătoare de suflet, care deși nu cere nici un sacrificiu, ba din contră înviorază și înmulțește puterile sleite prin munca de spirit desfășurată de elevi în orele de studiu, totuși nu i se dă teren suficient de dezvoltare. Ba am cunoscut cazuri, că chiar educatorul se opunea direct dezvoltării muzicale a elevilor, oprind prin dojeană și amenințări brâsce manifestățiunile de atare natură ale acestora.

Cât privește influența morală a cântării fiind aceasta un fapt constatat pe deplin, e de prisos a mai insista în sensul acesta.

Pentru aceia, cari consideră cântarea ca un lucru secundar, cu care nu se plătește a se perde timpul, utoez a afirma, că orice obiect de învățământ cu care s'ar căuta să se înlocuiască timpul merit pentru exercițiile în cântare, nu ar produce rezultate atât de favorabile, ca timpul întrebuințat pentru deprinderea în ale muzicii. Durere însă, astfel de păreri nu sunt destul de înrădăcinate între învățătorii nostri. O împărțire mai potrivită a materiei în planul de învățământ, precum și un control mai sever din partea foru-

rică a diplomelor nobilitare, încă din anul 1859 a început a se interesa de colectarea lor.

Așa, la sfârșitul pastoraliei sale din 6 Decembrie 1859, îndreptată către preoții din prilejul sărbătorilor Nașterii și Botezului Domnului, Șaguna adaugă următoarea provocare:

— „Cu acest prilej provoc pe toți părinții protopopi și preoți, cărturari și dascăli, ca:

I. Unde vor și vre-o familie română nobilă (de ne-meș) să o poftască a le îngădui descrierea diplomei lor de nobilitate și a mi-o trimite mie.

II. Să adune povești și cântece populare și

III. Colinde.

Scopul meu este, ca diplomele familiilor române nobile fără osebite de religie să le adun și să le tipăresc într-o carte.

Tot spre acese sfârșit voi să fac o adunare de povești și cântece românești, ca într-o carte să le tipăresc.

Iar Colindele, ce mi se vor trimite le voi împărți cu literatul nostru domnul Mărienescu, carele se ocupă cu tipărirea colindelor.

Preoțimea să ceară ajutoriu și deslușire mai departe dela inteligența română, carea este poftită din parte-mi a fi mână de ajutoriu în această năzuială a mea.

Este, în adevăr, uimitoare „năzuială“ acestui arhieru, care sub sarcina multelor sale griji și preocupări serioase, găsiă totuși timp și aveă înțelegere și pentru frumusețea și valoarea creațiunilor artistice ale poporului nostru!

PARTEA II.

Lucrările de retipărire ale mitropolitului Șaguna.

Din reprivirea fugitivă, ce am aruncat asupra stării generale a literaturii bisericești, înainte de Șaguna, am văzut, că una dintre cele mai arzătoare lipsuri, care se simțea în sânul bisericii eră și aceea a cărților rituale.

Îngrijirea lui Șaguna trebuia deci neapărat să se estindă și asupra acestor lipsuri, de care suferia clerul său inferior, — mai ales, că lipsa cărților de slujbă bisericească, eră nu numai o piedecă la îndeplinirea serviciilor religioase, ci într'ansele lipsă totodată unul din cele mai curate, mai sănătoase mijloace de educație pentru popor și de cultivare pentru însași preoțimea de rând.

Golul acesta Șaguna a căutat să-l umple — îndată după întemeierea tipografiei diecezane — parte retipărind în formă mai corăspunzătoare cărțile sfinte cele vechi, parte traducând și tipărind pe românește pe acelea, care lipsiau cu desăvârșire.

Între lucrările cele mai valoroase ale sale pe terenul acesta trebuie să pomenim, cu tot dreptul, reeditarea în formă îmbunătățită a sfintei Scripturi, care a apărut la anul 1858 cu titlul:

Biblia

adecă Dumnezeiasca Scriptură a legii celei vechi și a celei nouă, după originalul celor 72 de tâlcuitori din Alexandria. Sibiu Tip. diecezană. 1856—1858. 4 volume.

Edițiunea aceasta a bibliei, poartă în frunte un studiu introductiv, un fel de isagogie în cărțile biblice, înfățișând și o schiță istorică despre traduceriile sfintei Scripturi în limbile popoarelor creștine.

Studiul acesta, scris de însuși Șaguna și care formează una din cele mai frumoase pagini de istorie literară-bisericească, câte s'au scris la noi, e vrednic să înzistăm mai de aproape asupra lui, reproducând chiar în întregime părțile sale mai însemnate.

Limba bibliei — zice Șaguna, — pentru un popor numai odată se poate alcătui. Dacă s'au biruit piedecile traducerii bune și credincioase, dacă poporul a primit limba traducerii în însași ființa sa, atunci următorii n'au altceva să facă, decât să reînnoiască și să îndrepteze limba bibliei, așa cum ar fi reînnoit-o și îndreptat-o cel dintâi traducător al ei, presupunând că ar fi trăit până în veacul acestora.

Pentru cea dintâi traducere bună a bibliei pe limba românească laudă netrecătoare aduce mitropolitului Simion Stefan, din îngrijirea căruia s'a tradus la anul 1648 în Bălgrad, Noul Testament de pe textul grecesc, slavonesc și latinesc, și tot asemenea mitropolitului Teodosie din București, pe timpul căruia s'a tradus pe românește pentru întâia oară biblia întreagă, în București la anul 1688, sub stăpânirea voevodului Ioan Șerban Cantacuzino.

(Va urma).

rilor competente, încât privește activitatea dezvoltată în studiul acestor, care să ofere o garanție sigură pentru progresul în cântare, ar fi bine venite.

E revoltătoare nepriceperea acelor. cări în căutarea de mijloace întru ajungerea scopurilor educației, ca asigurarea disciplinei trezirei interesului, dezvoltarea culturii morale religioase etc., tocmai mijlocul cel mai momentuos, mai lesne ducător la scop prin rezultatele multiple și palpabile ce le realizează în direcție estetică morală, fizică etc., îl perd din vedere.

(Va urma.)

NOUȚĂȚI.

Intrevedere de Monarhi. Domnitorul României va avea o întrevedere în vara aceasta cu M. Sa Monarhul nostru, însă nu la Ischl, ci la Viena. Vizita Regelui Carol va avea loc pe la mijlocul lui Septembrie.

Liberat. Dl. George Stoica, ziarist, a părăsit Duminecă în 8 Aug. temnița Seghedinului, unde a stat 18 luni pentru un articol scris când cu măcelul dela Cernova.

Amânarea congresului studențesc din Iași. Primul următor comunicat: Din cauza epidemiei de tifos ce bătuse în Iași, precum și din cauza canalizării orașului toate străzile fiind desfundate, comitetul general organizator al congresului în urma intervenției autorităților comunale și în deplină înțelegere cu celelalte societăți studențești, a amânat ținerea congresului general studențesc pe zilele de 6, 7, 8, 9, 10 și 11 Septembrie st. v. (19—24 st. n.) a. c.

Tolstoi la conferința de pace. La conferința de pace care se va ține în anul acesta, va participa și contele Leo Tolstoi, și acolo își va desvolta pînă la urmă privitor la politica de desarmare a marilor puteri. Este primul caz când Tolstoi ia parte în persoană la un congres public internațional.

Medicii din Sârbia. Ziarele din Budapesta anunță, că și medicii din Belgradul sârbesc au hotărât să nu participe la congresul internațional al medicilor ce se va ține la Budapesta.

Advocat nou. Dnul Dr. Ioan Pop aduce la cunoștință, că cu 1 Iunie August a. c. și-a început praxa advocațională în Alba-Iulia (Gyalafehérvár) strada Maros nr. 1 (în fața tribunalului reg.)

Bancnotele a fl. 10 v. a. Atragem atenția ceterorilor noștri că bancnotele a fl. 10 v. a. purtând data de 1 Mai 1880, încețază a mai circula cu zina de 31 August n. a. c. Banca Austro-Ungară le mai primește pentru schimbare; însă după 31 August a. c. nu se mai rescumpără, nici nu se mai schimbă.

Pentru Muzeul Asociațiunii. Dna Olimpia Damian, din Bradul Zarandului, a adunat din comunele Vaca și Juncu mai multe lucruri prețioase pe seama Muzeului Asociațiunii. Și adevă: dela Maria Brana o furoa de tors, înorestată cu deosebită artă; dela Treja Hueț un ștergar vechi de culme; dela Lăzăr Tulea o lance din 1848/9 făcută dintr'o unealtă dela plug; dela Ioan Bârna, inv. o lingură de beut apă (lingura e lucrată de un țaran porcar din Banat și e înorestată cu un rar talent), dela dna preoteasă Rusu din Juncu un ștergar vechi de culme și două ouă pistrițe, cu desemnuri nămite „dosa raiului” și „frăul calului”, dela Ioan Clej mări de luminări; dela I. Mateș inv., un ouier vechi înorestat și 6 „cânceie” lucrate de olari români; din Brad niște dade de oimpoi, afară de acestea a mai donat dela părintele Ioan Rusu din Juncu un manuscris bisericesc și patru cărți din veacul 17, 18 și 19. Fapta se laudă dela sine.

Mare grevă. În zilele trecute a izbucnit în Stockhlm o grevă, care din zi în zi ia dimensiuni tot mai uriașe și mai îngrozitoare. Se știe, că numărul greviștilor trece peste 300 de mii, și organizații grevei deosebite o agitație ne mai pomenită pentru a câștiga pe partea greviștilor și pe muncitorii și funcționarii de tren și dela poșta. Nici un ziar nu mai apare în Suedia. Locuitorii capitalei suedeze trăiesc de câteva zile nu mai cuconserve, alte alimente nu se găsesc. Greviștii sunt susținuți cu ajutoare și dela corporațiunile muncitorilor din străinătate.

Școală civilă pentru băieți. Cu 1 Septembrie n. a. c. se va deschide în orașul nostru școală civilă de stat pentru băieții, cari terminând clasele primare, nu vor să continue gimnaziul, ci își aleg o carieră, la care e suficient o calificare de 4 clase civile. Deocamdată se deschide clasa primă. Pentru școală s'au închiriat câte-va odăi în edificiul parohiei rom. cat. clădit în legătură cu biserica rom. cat. din Piața mare. Tocmai în localul, în care ani de-a rândul a stat gimnaziul de stat. Cu conducerea școlii civile, în calitate de director provizor, a fost încredințat profesorul dela școala civilă de fete dl Ignatie Györi.

Dr. Emil Babeș publică o scrioare în nrul de Duminecă al lui „Magyar Hirlap”. Acest ziar adevă a răspuns acum câțiva timp la scrisoarea adresată de Dr. Victor Babeș, din București, ziarului „Pester Lloyd”. Dl Dr. Emil Babeș din Budapesta, combate afirmațiunile ziarului „Magyar Hirlap”. Dl Dr. E. Babeș declară privitor la cazul doamnei Vlad, că dsa a fost condamnată pentru agitațiuni contra limbii oficiale a statului ungăr; însă ar fi o greșală a face din această condamnare un act de acuzare contra tuturor ungarilor, cu atât mai mult cu cât societatea ungără a fost contra acestei condamnări. Grațierea doamnei Vlad se atribuie în mare parte inițiativei scriitorului F. Herczeg și scrisorii naționale din Budapesta. Autorul scrisorii arată apoi că până acum încă n'a fost condamnat nici unul dintre acele ziare maghiare, cari insultă pe români. Să nu se mire deci cauză, dacă românii sunt îndignați în cauza acestei nedreptăți. Dl Dr. Emil Babeș spune că la Blaj a fost aruncat în aer un monument al Românilor, fără ca autorii să fi fost descoperiți. Dl Babeș arată că românii nu sunt primiți în funcțiunile superioare ale statului, că maghiarizarea cu forța urmează, și că nici religia românilor n'a rămas neatinsă. Aceste rele însă, zice dl Babeș, nu se pot înlături prin apeluri la străinătate. „Magyar Hirlap” constată, că și dl Emil Babeș sfătuiește pe români, să nu se adreseze străinătății cu plângerile lor. Cât despre faptul că românii nu sunt primiți în funcțiunile înalte ale statului, aceasta după părerea lui „Magyar Hirlap” se explică prin tendința exclusivistă a românilor, căut și prin faptul că cei mai mulți nu cunosc limba oficială a statului.

La fondul Episcopul Nic. Popea pentru masa învățăcelilor meseriași al Reuniunii meseriașilor sibieni ai dăruit: Demetriu Axente, culeg. tipograf în amintirea iubitelui său frate Ioan Axente, paroh în Boarta 2 cor., I. G. Savin, stud. (București), 20 bani, George Tulbure, as. consist. ordinar (Oradea-mare), 1 coroană, Emanuel Beșu, paroh (Ailina), 20 bani, Ioan Oțoiu, paroh (Zolna), 1 cor., Ioan Părău, măestru croitor, 30 bani, Iul. Crișanu, învățător (Săliște), 1 cor., A. Cosciuc, dir. școalei econ., 10 bani, I. Bolta, învăț. cel școalei (origin. din Ruciorii) 1 cor. și Miorica Tordășianu 10 bani.

Prăvălie nouă. În sensul ordinanției lor mai nouă s'a interzis măcelariilor (fleșerilor) a vinde carne pe piața liberă, în șatre. În urma acestor măsuri, meseriașii români coman Mânzat din Sibiu, în tovarășie cu socorul său Ioan Radu din Turnișor, și-au deschis o prăvălie de tăiat carne în strada Faurilor nr. 6. În prăvălie, întocmită după toate regulile igienice, se află zilnic carne de tot soiul și de calitate cea mai bună. Atragem atențiunea societății române asupra acestui meseriaș, care merită să fie sprijinit. Asemenea și ceilalți măcelari români, cari au prăvălii și servesc cinstit publicul.

Dare de seamă. La serata teatrală-muzicală, aranjată în 1 Aug. st. n. a. c. din partea studenței române din Sebeșul-sășesc, au suprasolvit următorii dni: T. Pomuțu 3 cor.; dna Luculețu, A. David preot, M. Grecu notar, N. Velțian, funcț. c. r. în penz. și T. Morariu preot, câte 2 cor.; Z. Tătar, notar și G. Albu inv. câte 1 cor.; N. Frățilă funcț. de bancă și S. Opincariu câte 80 bani; V. Săbăduș, comerciant 40 b.; S. Bădilă 30 b.; Iosif Crăciun 20 bani. S'au încasat 290 cor. 70 bani, speșele au fost de 268 cor. 68 bani, rezultă un venit de 22 cor. 02 b. care sumă s'a alăturat la „Fondul pentru înființarea unei biblioteci publice în Sebeșul-sășesc”. Rugăm pe toți participanții și marinoșii contribuitoari să primească și pe această cale călduroase mulțumiri și să ne dea și de căldură binevoitorul sprijin, ca să ne putem ajunge cât mai curând scopul: o bibliotecă română în Sebeșul-sășesc. 7 August 1909. Pentru comitet: Z. Maniu, V. David, și P. Chirca.

Incendiu. În Teiuș au ars în săptămâna trecută 40 de case cu toate dependențele lor. Au căzut jirfa flăcărilor și doi copii și un bolnav bătrân. Casele n'au prea fost asigurate în contra focului.

Țaran osândit. Un țaran din Sântana, Florea Brădean avea să plece la Arad într'una din săptămânile trecute. La gara drumului a cerut dela c'ășă un bilet de stat. Cassarul însă n'a voit să-i dea biletul, pentru că românul Brădean îl ceruse românește. Țăranul supărat i-a spus atunci vre-o câteva domnului cassar, care în străjnicia sa patriotică îndată a și făcut arătare contra românului pentru cuvinte „agitatorice”. Tribunalul din Arad i-a dictat lui Florea Brădean 14 zile închisoare de stat.

Anunț.

Cursurile „Școalei pentru economia și industria de casă”, susținute de „Reuniunea femeilor române din Sibiu”, se încep la 1 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălătul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut.

Informațiuni se pot primi dela

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiu”.

Instiințare

pentru începerea anului școlar la școlile medii gr. or. române brașovene.

Anul școlar 1909/1910 se va începe în 1 Septembrie st. v. 1909, adevă în 14 Sept. st. n. Părinții, cari doresc a-și da copiii la aceste școli, sunt poftiți a se prezenta cu fiii sau cu ficele lor în cancelaria direcțiunilor respective în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v., adevă 14, 15 și 16 Sept. st. n., pentru înmatriculare. — Școlarii cari se înmatriculează pentru primădată la școalele noastre medii: gimnaziul de 8 clase și școala reală de 4 clase, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniu școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari vin a se înmatricula, așadar și școlarii, cari au absolvat clasa precedentă la școalele noastre. Din 31 Aug. și până în 2 Sept. v. dela 8—12 oare a. m. se vor ține examenele private, supletorii, de diferență și de corigență. Ceice s'ar prezenta mai târziu, au să petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestată valabilă cauza întârzierii.

Examenul script. de maturitate se începe în 31 Aug. st. v. la 7 ore dim. — Examenul oral de maturitate s'a propus pe ziua de 9 Sept. v. — Vr'o eventuală schimbare se va publica pe tabla anunțurilor oficiale școlare.

Notă. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, au să fie supuși la un examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior și școala reală este de 24 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII) de 40 coroane pe an. — Cei înmatriculați pentru primădată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 cor. Școlarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de penziune dublu. Taxa pentru fondul de penziune este în gimnaziul superior de 15 cor., iar în gimnaziul inferior și școala reală 10 cor., (cei scutiți de didactru plătesc 1/2 din această taxă); taxa de testimoniu și de anuar e de 3 cor. (cei scutiți de didactru plătesc numai 2 cor.); iar taxa de bibliotecă este în clasele inferioare 60 bani, în cele superioare 1 cor. (Taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru clasa V. și VI. gimn. 1 cor., pentru cl. VII. și VIII. gimnazială 2 coroane).

Cu 1 Sept. 1908 s'a introdus o taxă nouă: taxa edilă de 10 cor. în gimnaziul superior și de 6 cor. în gimnaziul inferior și în școala reală. Taxa aceasta au să o plătească înainte întregă, chiar și cei scutiți de didactru.

Didactrul se poate plăti în 2 rate semestrale: 1/2 la înscriere, iar 1/2 la începutul semestrului II., dar celelalte taxe se plătesc deodată și întregi cu ocaziunea înscrierilor.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactru trebuie să-și înainteze petițiunile lor la mâna D-lor profesori de clasă respectivi până în 30 Septembrie st. v.

Brăso (Brașov), în 24 Iulie v. 1909.

Direcțiunea.

Cărți și reviste.

Cântecul amintirii de M. Sadoveanu, nuvele, Buc., Minerva. 1909. Un vol. de 271 pp. Prețul: 2 lei.

Calea sufletului, de Caton Teodorian, nuvele, Buc., Minerva. 1909. Un vol. de 274 pp. Prețul 1-50 lei.

Viața de Boem, de Henry Murger, roman, trad. de V. G. Nalbă, Buc. Minerva, 1909. Un vol. de 332 pp. Prețul 2 lei.

„Revista politică și literară”, din Blaj, sub direcț. dlui A. Ciato, a apărut nr. 5 cu un sumar bogat și varietat. Articoli în proză de dnii: Dr. C. Maniu, I. A. Gărbiceanu, A. Ciato, Ion Adam ș. a. Poezii de A. Cotruș, Hyperion ș. a.

„Biblioteca Minervei.” Au apărut: Nr. 40. *Stelele*, noțiuni de astronomie, de V. Anestin. — Nr. 41. *Fire de tigroaică*, de G. Verga, trad. de Izabela Sadoveanu. — Nr. 42. *Vis de Primăvară*, de Ion Ciocărlan. — Nr. 43. *Mansarda*, de J. Claretie, trad. de I. B. Hebrat. — Nr. 44. *Două nuvele*, de E. Zola, trad. de Ion Bărsăneanu. Un. nr. 30 bani.

Revista asociației învățătorilor și învățătoarelor din România a apărut nr. 1 pe Iunie 1909 cu următorul sumar: Examenale normaliştilor, de L. Toma. Explicarea cuvintelor neînțelese, de A. D. Culea. Noul abecedar, de N. G. Teodorescu. Școlile elem. de meserii, de Invățător. Met. cuv. normale, de Natalia Benenar. Iar diferențiere, de Dumitrașcu. În zorii zilei, de Vlădescu. Examenale, de Tr. Șuteu. Programul congresului. O pagină de jale, de T. M. Dumitrescu. Proces psihic, de St. Chivu.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Duminecă în 13 Iunie st. n. anul curent a aranjat în cor. lăunice din Turnișor concert împreunat cu declamare și teatru din privilegiul venirii despărțământului Asociațiunii din Sibiu în numita parohie, cu care ocazii au binevoit a suprasolvi următorii P. T. Domni:

Prea cuv. Sa dl Dr. Miron E. Cristea protosinel asesor consist. în Sibiu 5 cor. 50 fil., Ioan Iliu notar Orlat 3 cor., Lazar Banciu măestru masar Turnișor 3 cor., Oprea Olariu inv. Poplaca 2 cor., Ioan Popa paroh 1 cor. 50 fil., Ieronim Nemeș inv. 1 cor., Vasile Balan propr. 1 cor. toți din Cristian, Octavian Murășan paroh 1 cor. 50 fil., Ioan Părău croitor 1 cor. Aurel Bratu prof. semin. 50 fil. Ioan Neagu 50 fil. George Lăzar 30 fil. toți din Sibiu, Nicolae Platoș paroh, Alex. Barsan inv. ambii din Rucior câte 1 cor. N. N. 1 cor. 50 fil. N. N. 1 cor. 50 fil. N. N. 1 cor. 50 fil. Victor Pop inv. Cașolț 50 fil. Radu Bădilă 1 cor. Ioan Muntean nr. 364 20 fil. și soția sa Paraschiva 30 fil. toți din Turnișor.

Suma intratelor atât dela producția populară aranjată pentru parohii în 18/31 Maiu (a 2 zi de Rusali) cât și dela producțiunea din 13 Iunie n. a. fost 237 cor. 60 fil. din care subtragând speșele în sumă de 115 cor. 22 fil. a rămas venit curat s'a dat în lada bisericii 60 cor. iar restul a intrat în fondul corului bis. pentru augmentarea bibliotecii paroh. și alte trebuințe.

Primească marinoșii suprasolvenți și pe această cale sincerele noastre mulțămite.

Turnișor, în 12/25 Iulie 1909.

Romul Platoș
par. și preș. al cor. bis.

Pavel Vulc
cassar.

Poșta redacției.

G. Albu, inv. Sassebeș. Regulamentul pentru organizarea învățământului primar votat în congresul învățământului bis. din 1906 a scos din vigoare normativul din 1882. Din compararea normativului cu regulamentul se pot constata schimbările. În urma art. de lege XXVII din 1907, Consistoriul a elaborat un nou regulament, care va forma obiect de dezbateri în congresul național-bis. din toamna acestui an, și care acceptându-se, va scoate din vigoare toate celelalte regulamente anterioare.

*) Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu primește răspunderea.

„Frăția” institut de credit și economii, societate pe acții în Agnita.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Frăția”, societate pe acții în Agnita, se convoacă prin aceasta, conform §-lui 16 din statutele societății, la

adunarea generală extraordinară,

care se va ținea Duminecă în 29 August st. n. 1906 la 1 oară d. a. în sala școlii gr. or. române din Agnita, cu următorii

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Urcarea capitalului social.
3. Modificarea unor dispoziții din statute.

În sensul §-lui 24 din statute se recere ca la adunarea generală să fie reprezentate cel puțin jumătate din acțiunile esmise.

Domnii acționari, cari voesc a participa cu vot decisiv la această adunare generală, sunt poștiți, conform §-lui 17 din statute, a-și depune cu 24 ore înainte de adunare acțiunile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă, precum și documentele de plenipotență la casa institutului.

Agnita, la 6 August st. n. 1909.

(272) 1—1

Direcțiunea.

Nr. 408/909

[271] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român”.

1. Dupăpeatră Sat și Dupăpeatră Valea-Porcuri cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc.
2. Luncoiu-de-sus și Podele cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc.
3. Pestera cu salariu de 600 coroane, cuartir, grădină și lemne de foc.
4. Săliște și Trestia, post ambulant cu salariu de 600 cor., cuartir în Săliște, grădină și 2 stângini de lemne de foc.

Salariile se vor întregi din 1 Iuliu 1910 cu ajutorul ce se va cere de la stat. Reflecții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în zi de Duminecă și sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să propună religia, să țină școală de repetiție, să conducă în Dumineci și sărbători elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Petenții au a-și așterne în termenul deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt praxa.

Brad, la 12 Iuliu 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Zărandului în conțelegere cu respectivele organe parohiale.

Vasile Dămian
protopresbiter.

Nr. 340/1909.

(247) 2—3

Concurs din oficiu.

În legătură cu înaltul ordin consistorial Nr. 5256 Bis. dela 30 Iunie 1909, să publică concurs pentru întregirea parohiei de cl. III-a Cănelul de jos, în protopresbiteratul Devei, — devenită vacantă prin strămutarea parohului Constantin Popoviciu, — cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitului dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post vor așterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiterial, și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, predica și eventual celebra.

Dobra, la 14 Iuliu 1909.

Oficiul protopresbiterial al tractului Deva.

Iosif Morariu
adm. presb.

Nr. 216/1909.

(245) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională gr.-ort. rom. din comuna Lelese cu filia Șohodol se eserie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din darea de cult bisericască, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc. După întregirea acestui post se va cere întregirea prescripă de lege dela stat.

Învățătorii instituit la acest post va avea să propună și religia, să țină școală de repetiție, să conducă în Dumineci și sărbători școlarii la biserică și să cânte cu ei răspunsurile la liturgie.

Cuincuenalele i-se compută începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat, îndatorăți fiind a se prezenta înainte de alegere în vr'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Hunedoara, la 15 Iuliu 1909.

Oficiul protopresbiterial gr.-ort. al Hunedoarei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 408.

(257) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a din Oarda de sus, protopresbiteratul Sebeșului, devenită vacantă în urma pensionării parohului Ioan Muntean, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții vor înainta cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul anunțat, subsemnatului oficiu protopresbiterial și până cu 8 zile înainte de alegere au a se prezenta în parohie, pentru a cânta în biserică, respective a celebra și cuvânta.

Sebeș, 17 Iuliu 1909.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 398/909

[248] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile din comunele mai jos înscrise în protopresbiteratul Geoagiu să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Boiu, salariu 500 cor. din repartitie relut de cuartir și lemne în natură, restul salariului până la maximum legal să va întregi cu ajutorul dela stat.
2. Bozeș cu Bacăia, salariu 600 cor. cuartir și lemne de foc în natură.
3. Bulbuc-Curpeni, salariu 600 cor. cuartir și lemne în natură.
4. Glod-Năstăia, salariu 600 cor. cuartir și lemne în natură.
5. Homorod-Suseni și Ioseni, salariu 600 cor. cuartir și lemne în natură.
6. Mermezeu-Valeni, salariu 600 cor. cuartir și lemne în natură.
7. Ceru-Bacăint, salariu 200 cor. restul să va întregi dela stat, cuartir și lemne în natură.
8. Porcurea, salariu 200 cor. din repartitie restul să va întregi dela stat, cuartir și lemne în natură.
9. Valea-mare, salariu 600 cor. din repartitie restul să va întregi dela stat, cuartir și lemne în natură.
10. Voia, salariu 200 cor. din repartitie restul să va întregi dela stat, cuartir și lemne în natură.

La toate posturile acestea salariul legal până la 1910 să va regula cu ajutoare dela stat.

Concurenții aleși sunt datori a cerceta sf. biserică, a cânta acolo cu elevii din școală și a instrui și în școala de repetiție.

Concursurile înzestrate cu documentele de lipsă (§ 61 din regulamentul școl.) și alte acte recomandatoare sunt a să înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, având concurenții a să prezenta înainte de alegere în comună la care a suplicat spre a cânta în biserică și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 18 Iunie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Domșa
protopresb. adm.

Publicațiune.

Comuna bis. Ungra protopresbiteratul Cohaimului dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende, zidirea școlii române elementare din Ungra.

Licitațiunea verbală și cu oferte se va ținea Duminecă în 21/15 August a. c. la 2 oare în școala gr. or din Ungra.

Planul și preliminarul de spese aprobat de Prea Ven. Cons. Arhidiecezan Nr. 3405 din 19 Martie a. c. cât și de comisiunea administrativă din 1909. Condițiunile mai amănunțite se pot vedea până la ziua licitațiunei în cancelaria of. par. din Ungra.

Prețul strigării este de 5657 cor. 92 fil. Licitanții au a depune 10% vadiu, dela prețul strigării, în bani gata sau în hârtii de preț iar ofertele închise au a se înainta la of. par. până la 12 ore în ziua licitațiunei.

Ungra, în 20 Iulie v. 1909.

Sofroniu Roșca
paroh gr. or.

Ioan Cozac.
ep. I.

(258) 2—3

Nr. 460—1909.

(261) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Blășfală inferior cu salariu de 600 cor. încassat prin repartitie dela popor; cuartir, lemne de foc și grădină.
2. Blășfală superior cu salariu anual de 600 cor. încassat prin repartitie dela popor; cuartir, lemne de foc și grădină.
3. Caila cu salariu de 600 cor. încassat prin repartitie dela popor; cuartir, lemne de foc și grădină.

Cu 1 Septemvrie a anului 1910 se va întregi salariile la 1000 cor. parte din mijloacele proprii parte din ajutorul dela stat.

Cei aleși se îndatorează a intra în școala de repetiție, a conduce școala de pomărit, a cânta în Dumineci și sărbători cu elevii la sta. liturgie, a înființa coruri bisericesti și a instrui în școlile de adulți.

Concurenții să-și înainteze cererile de concurs instruite cu documentele necesari în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial și înainte de alegere să se prezente poporului în biserică spre a-și arăta aptitudinea în cântări.

Blășfalăul de sus în 16 Iulie 1909.

Oficiul protopresbiterial ortodox-român al Bistriței în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Bălan
adm. prot.

Nr. 158/909.

[252] 2—3

Concurs.

La școlile centrale gr. or. române din Brașov sunt de ocupat următoarele posturi de profesori vacante, pentru ocuparea cărora se eserie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

a. La gimnaziu:

E de ocupat un post de profesor pentru catedra de Istoria naturală, ca obiect principal combinată cu Geografia sau eventual și alt studiu.

b. La școala comercială:

E de ocupat un post de profesor pentru catedra de limba maghiară și germană.

Concurenții își vor adresa petițiile lor Eforiei școlare și le vor însoți cu următoarele documente:

1. Carte de botex, prin care vor dovedi că sunt Români de confesiunea gr. or.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat medical, că sunt deplin sănătoși.
4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiilor bisericești școlare și regulamentelor în vigoare și la caz, că Eforia școlară va pretinde, se obligă a propune și la celelalte școli cari stau sub administrația Eforiei.
5. Diploma de profesor conform art. de lege XXX din 1883, respective conform regulamentului ministerial pentru școlile comerciale din 1895, sau întrucât nu ar avea încă diplomă, cel puțin atestatul despre examenul fundamental dimpreună cu absolutul.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salariu anual de K 1600.—; pentru timpul de serviciu ca profesori provizoriu salariu anual de K 1800.—, iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salariu anual de K 2400.—, cinci evinovenii de câte K 200.—, bani de cvartir K 400.— anual și drept de pensie conform statutelor de pensie în vigoare la școlile noastre.

Brașov, 20 Iulie 1909.

Romulus Dogariu
secretar.

Vasile Voinea
președinte.

De vânzare!

O casă mai mică pe Pământul mic, în colț, (Kleine Erde) și o bicicletă pentru domni.

Deslușiri la administrația acestei foi.

(275) 1—2

Nr. pp. 833—909

[244] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile din comunele mai jos însemnate din acest protopresbiterat, prin aceasta se eserie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

1. Bedeciu salariu anual de 600 cor. din repartitie dela popor, cuartir în edificiul școlii, 8 metri lemne de foc și 20 cor. pentru grădină de legumi.
2. Calata-mare salariu anual de 600 cor. din repartitie dela popor, locuință în edificiul școlii și grădină de legumi, precum și lemne de foc.
3. Finciu salariu anual de 216 cor. din repartitie dela popor, 84 cor. din fundațiunea „Panovici”, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc, iar restul de salariu prin întregire dela stat.
4. Muntele-rece salariu anual de 600 cor. din repartitie dela popor, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc, 20 cor. pentru grădină de legumi și 20 coroane diurne la conferență.
5. Rogojel salariu anual de 600 cor. din repartitie dela popor, cuartir în edificiul școlii cu grădină de legumi și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne până la termenul sus indicat concursurile instruite conform normelor în vigoare subscrise și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică din respectiva parohie spre a-și arăta dexteritatea în cântări, fiind îndatorăți oei instituții a cânta cu elevii la sf. liturgie.

Totodată vor fi îndatorăți se contribue anual câte 6 cor. pentru casa tractuală, conform concluzelor în vigoare.

Cluj, 10 Iulie 1909.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 382/909.

(249) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile din comunele mai jos înscrise în protopresbiteratul Orăștiei, să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Romoșel, cu salariu de 600 cor., iară dela 1 Ianuarie 1910 cu 1000 cor., cuartir și lemne în natură.
2. Măgura, salariu 400 cor. din repartitie, cuartir și lemne în natură, restul salariului până la maximum legal să va întregi cu ajutorul dela stat.
3. Petreni, salariu 600 cor. cuartir și lemne în natură.
4. Pișchinți, salariu 600 cor., cuartir și lemne în natură.
5. Dâncul-mic, salariu 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc în natură.
6. Tămășasa, salariu 200 cor. din repartitie, cuartir și lemne în natură, restul salariului până la maximum legal să va întregi cu ajutorul dela stat.
7. Turdaș, salariu 600 cor., cuartir și lemne în natură.

Concurenții aleși la oricare dintre aceste posturi învățătoresci sunt datori a cerceta Sfta biserică și a cânta cu elevii de școală și a instrui și în școala de repetiție.

La toate posturile acestea salariul legal până la 1910 să va regula cu ajutoare dela stat.

Concursurile înzestrate cu documentele de lipsă (§ 61 din regulamentul Școl.) și altecele recomandatoare sunt a să înainta subscrise oficiu protopresbiterial în termenul deschis, având concurenții a să prezenta înainte de alegere în comună la care a suplicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta în biserică și să facă cunoștință cu poporul.

Orăștie, la 18 Iunie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or al tractului Orăștiei în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Domșa
protopresbiter.